PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Kodex etiky českých knihovníků

Knihovny jsou veřejné, demokratické instituce, které shromažďují, uchovávají a poskytují informace všem členům společnosti. Zajišťováním a zpřístupňováním dokumentů a informací ve prospěch vzdělávání, výzkumu a kulturní úrovně obyvatel podporují ekonomický a sociální rozvoj společnosti, jsou službou pro místní komunity i důležitým kulturním a vzdělávacím centrem města, obce či regionu, kde působí. Pomáhají rozvíjet a obohacovat život jedince i celé společnosti.

Knihovník

- vždy hájí základní právo jedince na informaci. Poskytuje neomezený, rovný a svobodný přístup k informacím a informačním zdrojům, které jsou obsaženy ve fondech knihoven. Činí tak bez ohledu na politická, ideologická a náboženská hlediska a bez jakékoliv cenzury, s výjimkami uvedenými v zákonných předpisech. Nenese však odpovědnost za následky užití informací získaných z dokumentů nebo v knihovně;
- usiluje o všestrannou dostupnost informací uložených v dokumentech bez ohledu na místo jejich uložení;
- poskytuje své služby uživatelům bez ohledu na jejich národnost, rasu, náboženství, pohlaví a sociální status;
- respektuje práva autorů a nakládá s jejich intelektuálním vlastnictvím v souladu se zákonnými předpisy;
- respektuje práva uživatelů na soukromí a anonymitu, vztahy s nimi zakládá na respektu k jejich osobnostem a informačním potřebám. Chrání jejich osobní údaje a uživatelské aktivity;

- svým profesionálním jednáním a loajálním chováním přispívá k dobré pověsti knihovny na veřejnosti. Formuje pozitivní obraz knihovny i profese ve společnosti;
- je si vědom své příslušnosti k profesnímu celku, respektuje kolegy z různých typů knihoven, udržuje s nimi úzké kontakty a spolupracuje s kolegy, kteří patří do širší sítě paměťových institucí;
- sleduje aktuální problematiku své profese a usiluje o celoživotní vzdělávání a profesní zdokonalování;
- slovy a činy podporuje kolegy a kolegyně, kteří se ocitli v nesnázích proto, že respektovali zásady tohoto etického kodexu.

Skip: 5. valná hromada SKIP 2004. [online]. 28.12.2004. [cit. 2008-04-12]. Dostupné z <http://skip.nkp.cz/akcValna04.htm>.

Příloha č. 2: Desatero přikázání

1. Já jsem Hospodin, Bůh tvůj
2. Neuděláš si modlu
3. Nezneužiješ jména Hospodina, svého Boha
4. Pamatuj na den odpočinku
5. Cti otce svého i matku
6. Nezabiješ
7. Nesesmilníš
8. Nepokradeš
9. Nepromluvíš proti bližnímu svému křivého svědectví
10. Nebudeš dychtit

NOHAVICA, Jan. *Desatero*. 1. vyd. Brno: Trans World Radio, 1997. 51 s.

Příloha č. 3: Etický kodex novináře

Deklarace ministrů států zúčastněných na 4. Evropské konferenci o politice hromadných sdělovacích prostředků konané v Praze v prosinci 1994 uznala v bodě 11 c, že "novináři mají právo přijímat své vlastní samoregulační normy např. ve formě etického kodexu."

V rezoluci č. 2 této konference se říká, že kodexy chování mají být "dobrovolně přijaty a dobrovolně uplatňovány" a že "výkon novinářského povolání je založen zejména na základním právu na svobodu projevu, zaručenou článkem č. 10 Evropské konvence o lidských právech."

Kodexy chování novinářů, které byly přijaty v řadě evropských demokratických zemí se snaží různým způsobem sladit práva a svobody novinářů s právy a svobodami občanů tak, aby se nedostávaly do konfliktu, a stanovit odpovědnost novinářů za jejich činnost.

Syndikát novinářů České republiky na základě studia mezinárodních i národních dokumentů vypracoval **Etický kodex novináře**, který je závazný pro jeho členy a k jehož dobrovolnému dodržování vyzval všechny české a moravské novináře bez ohledu na jejich členství v syndikátu.

Právo občanů na včasné, pravdivé a nezkreslené informace

Občané demokratického státu bez rozdílu svého společenského postavení mají nezadatelné právo na informace, jak jim je zajišťuje čl.17 Listiny práva svobod, jež je součástí Ústavy České republiky. Novináři toto občanské právo realizují svou činností. Nezbytně proto přejímají plnou odpovědnost za to, že informace, které předávají veřejnosti, jsou včasné, úplné, pravdivé a nezkreslené. Občan má právo na objektivní obraz skutečnosti. Novinář je proto povinen:

a) zveřejňovat jen informace, jejichž původ je znám, nebo v opačném případě je doprovodit nezbytnými výhradami,
b) respektovat pravdu bez ohledu na důsledky, které to pro něj může mít, vyhledávat informace, které slouží všeobecnému zájmu, i přes překážky,
c) dbát na rozlišování faktů od osobních názorů,
d) hájit svobodu tisku i svobodu jiných medií,
e) neodchylovat se věcně od pravdy ani v komentáři z důvodu zaujatosti,
f) nepřipustit, aby domněnka byla vydávána za ověřený fakt a zprávy byly deformovány zamlčením důležitých dat,
g) odmítat jakýkoli nátlak na zveřejnění nepravdivé, nebo jen částečně pravdivé informace,
h) odmítat jakékoli zásahy státních orgánů, jež by mohly ovlivnit pravdivost sdělení,
i) přijímat pouze úkoly srovnatelné s jeho profesionální důstojností,
j) nepoužívat nepoctivé prostředky k získání informace, fotografie nebo dokumentu nebo využívat k tomu dobré víry kohokoliv. Nepoctivost prostředků je při tom třeba posuzovat v souvislosti s veřejným zájmem na publikování příslušné informace.

Požadavky na vysokou profesionalitu v žurnalistice

Povahou novinářské profese je odpovědnost k veřejnosti. Proto je základním předpokladem pro tuto činnost vysoká profesionalita. Z tohoto hlediska je novinář povinen:

a) nést osobní odpovědnost za všechny své uveřejněné materiály,
b) vyloučit všechny činnosti, které by jej mohly kompromitovat nebo vést ke konfliktu zájmů,
c) nepřijímat žádné hodnotné dary nebo výhody, které by měly souvislost s jeho novinářskou činností, zvláště pak z důvodů zveřejnění nebo zatajení nějaké informace,

d) nezneužívat povolání novináře k činnosti reklamního pracovníka a nepřijímat žádnou odměnu přímou nebo nepřímou od zájemců o reklamu, odmítnout podílet se na publikování skryté reklamy,
e) nepodepisovat svým jménem obchodní ani finanční reklamy,
f) nepřijímat peníze ve veřejné službě nebo v soukromém podniku tam, kde jeho postavení novináře a jeho vliv by mohly být zneužity,
g) nezneužívat výsad, plynoucích z povolání novináře, k prezentování svých osobních postojů,
h) nezneužívat možných výhod, plynoucích z členství v Syndikátu novinářů, k uspokojování soukromých potřeb.

Důvěryhodnost, slušnost a serióznost zvyšují autoritu medií

Z tohoto hlediska je novinář povinen řídit se těmito požadavky:

a) nic neomlouvá nepřesnost nebo neprověření informace, každá uveřejněná informace, která se ukáže jako nepřesná, musí být neprodleně opravena,
b) jestliže si zdroj informací přeje zůstat utajen, novinář je povinen zachovávat profesionální tajemství, i kdyby mu z toho měly vzniknout potíže,
c) respektovat soukromí osob, zejména dětí a osob, které nejsou schopny pochopit následky svých výpovědí,
d) dodržovat přísně zásadu presumpce neviny a neidentifikovat příbuzné obětí nebo delikventů bez jejich jasného svolení,
e) považovat pomluvu, neprokázané obvinění, překroucení dokumentů, faktů a lži za nejzávažnější profesionální chyby,
f) kromě nesporných důvodů veřejného zájmu nesmí novinář svou činností dostat dotčené osoby do nesnází nebo osobní tísně,
g) novinář nesmí využívat ve svůj prospěch informace získané při výkonu svého povolání dříve, než budou tyto informace zveřejněny,

h) nesmí vytvářet ani ztvárňovat námět, který by podněcoval diskriminaci rasy, barvy pleti, náboženství, pohlaví nebo sexuální orientace,
i) při reprodukci jakéhokoli textu musí být uveden jeho autor formou adekvátní k rozsahu přetištěného materiálu,
j) plagiát se zásadně zakazuje.

Etický kodex novináře přijala jako otevřený dokument valná hromada Syndikátu novinářů ČR dne 18. 6. 1998 a na návrh Komise pro etiku při Syndikátu novinářů jej aktualizovala správní rada dne 25. 11. 1999.

SYNDIKÁT NOVINÁŘŮ ČESKÉ REPUBLIKY. *Etický kodex novináře* [online]. [cit. 2008-05-03]. Dostupné z <http://www.syndikat-novinaru.cz/index.php?web=1&main=5&sub=36&main_tit=Etika&sub_tit=Eticky_kodex>.

Příloha č. 4: Skautský zákon

1. Skaut je pravdomluvný
2. Skaut je věrný a oddaný
3. Skaut je prospěšný a pomáhá jiným
4. Skaut je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem každého skauta
5. Skaut je zdvořilý
6. Skaut je ochráncem přírody a cenných výtvorů lidských
7. Skaut je poslušný rodičů, představených a vůdců
8. Skaut je veselé mysli
9. Skaut je hospodárný
10. Skaut je čistý v myšlení, slovech i skutcích

Sbírka skautských předpisů a řádů. 1. vyd. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, 2000. 221 s. ISBN 80-86109-49-6.

Příloha č. 5: Netiquette

1. Remember the Human
2. Adhere to the same standards of behavior online that you follow in real life
3. Know where you are in cyberspace
4. Respect other people‘s time and bandwith
5. Make yourself look good online
6. Share expert knowledge
7. Help keep flame wars under control
8. Respect other people‘s privacy
9. Don´t abuse your power
10. Be forgiving of other people‘s mistakes

1. Pamatuj na člověka (Nezapomínej na člověka)
2. Dodržuj na síti stejné zásady chování, které vyznáváš v reálném životě
3. Pamatuj, že jsi v kyberprostoru
4. Respektuj čas a rychlost připojení jiných lidí
5. Na síti prezentuj své lepší stránky
6. Sdílej své znalosti s ostatními
7. Pomáhej udržet flame wars (hádky, ostré výměny názorů; často bývají v diskusních fórech) pod kontrolou
8. Respektuj soukromí ostatních lidí
9. Nezneužívej svou sílu
10. Buď shovívavý k chybám jiných lidí

SHEA, Virginia. The core rules of net.iquette. *Netiquette* [online]. [cit. 2008-02-10]. Dostupné z <http://www.albion.com/netiquette/corerules.html>.

Příloha č. 6: Kodex České televize - preambule

Kodex České televize byl schválen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky dne 2. července 2003.

Zákon o České televizi předjímá přijetí Kodexu, který má stanovit zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání závazné pro Českou televizi a její pracovníky. Zákon určuje, že se porušení Kodexu kvalifikuje jako porušení pracovní kázně podle zvláštního právního předpisu, zákoníku práce. Proces schvalování tohoto dokumentu Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR spolu se zmíněným odkazem na zákoník práce pak znamená, že se z norem obvykle samoregulačních, stanovených a přijímaných samotným médiem, stávají de facto normy pracovněprávní.

Jakkoliv tradice většinou upřednostňuje při chápání výrazu "kodex" etický rozměr a s ním spojenou určitou míru obecnosti pojmosloví i obsahu zakotvených postupů, zákon v tomto případě předpokládá přijetí souboru norem, jež budou vymahatelné a tedy dostatečně určité a konkrétní.

Jednotícím motivem formulace následujících zásad a pravidel se stal záměr přispět k rozvoji veřejné služby, kterou poskytuje Česká televize. Kodex má sloužit nejenom jako vodítko pro správné rozhodování při řešení konkrétních otázek a problémů televizního vysílání, ale současně představuje závazek kvality daný divákům a veřejnosti.

Kodex vychází z pojetí veřejné služby zajišťující přístup k informacím, kultuře, vzdělání a zábavě pro všechny občany. Česká televize v tomto smyslu představuje otevřený veřejný prostor pro setkávání zkušeností, postojů a prožitků vlastních různým lidem a skupinám žijícím na území České republiky. Tím mimo jiné napomáhá informační a kulturní seberealizaci rozmanitých menšin, jež se ocitají mimo hlavní proud názorů, kultury a zábavy, při současném poznání těchto menšin většinou.

Na základě programu Rady Evropy pro veřejné vysílání Česká televize především:

a) Vytváří svými pořady orientační bod pro všechny členy společnosti a podporuje soudržnost společnosti a integraci všech jednotlivců, skupin a společenství; zvláště se pak musí vyvarovat jakýchkoli forem kulturní, sexuální, náboženské či rasové diskriminace a společenské segregace.

b) Představuje fórum pro veřejnou diskusi, v níž je možno vyjadřovat nejširší možné spektrum názorů a hledisek.

c) Poskytuje nestranné a nezávislé zpravodajství, informace a komentáře.

d) Vytváří pluralitní, invenční a rozmanitou programovou nabídku, která splňuje vysoká etická a kvalitativní měřítka, a nepodřizuje snahu o kvalitní výstup tlakům trhu.

e) Vytváří a strukturuje programová schémata a programy, které mohou zaujmout širokou veřejnost, a přitom zůstávají vnímavými vůči potřebám menšinových skupin.

f) Odráží rozmanitost filozofických koncepcí a náboženských vyznání ve společnosti s cílem napomáhat vzájemnému porozumění a toleranci a podporovat soudržnost mnohonárodní a multikulturní společnosti.

g) Aktivně přispívá k lepšímu poznání, pochopení a šíření národního a evropského kulturního dění a dědictví.

h) Dbá na to, aby programová schémata obsahovala významný podíl původní tvorby, zvláště celovečerních filmů, dramatické tvorby a dalších tvůrčích počinů, a má na zřeteli potřebu spolupráce s nezávislými výrobci a filmovým sektorem.

i) Rozšiřuje divácký výběr tím, že poskytuje nabídku programových služeb, jež komerční vysílatelé normálně neposkytují. Nepovyšuje kritérium sledovanosti pořadů ani rychlosti informace nad jejich maximální možnou kvalitu.

Česká televize si musí zakládat na otevřenosti, nestrannosti a nezávislosti. Musí však také dostát povinnosti stát vždy na straně lidské důstojnosti,

základních lidských práv a svobod a úcty k přírodě a kulturnímu dědictví. Programy České televize ovládá tvořivost, tolerance a kritické myšlení.
Účelem existence televize veřejné služby je zajistit veřejnosti zdroj informací, kritické reflexe, umělecké tvorby a zábavy, které jsou chráněny před lobbistickými tlaky. Česká televize přispívá k vytváření prostoru svobody slova, myšlení a tvorby, v němž může vyrůstat demokracie. Informuje, poskytuje kritickou reflexi událostí, vzdělává a baví v ovzduší úcty k člověku, k jeho dílu i ke všem formám existence.

Předpokladem úspěšného plnění takto obecně vytyčeného poslání je poznání potřeb občanů a jednotlivých diváckých skupin, proto bude Česká televize neustále hledat a posilovat zpětné vazby s veřejností. Snaha po sebeuplatnění či slávě musí být podřízena pokoře vůči rozmanitosti společnosti i televizního publika.

Pracovníci, kteří se podílejí na vysílání veřejné služby, musejí splňovat vedle odborných požadavků také požadavky mravní. Odpovědnost jedinců, kteří oslovují statisíce lidí, je mimořádná i tím, že je stvrzována v nepřetržitém procesu a za všech objektivních i subjektivních okolností. Týmovou prací každodenně pomáhají rozvoji demokratické společnosti, obohacují veřejnost o nové poznatky, dávají prostor svobodné výměně názorů, pomáhají zachovávat tradiční hodnoty lidského života, rozvíjejí kulturní identitu a přispívají k orientaci ve světě.

Pro Kodex je nejvyšším a nepominutelným kritériem, k němuž zavazuje humanistická tradice v tomto nejširším slova smyslu, respekt k lidské důstojnosti založený na úctě k veškerým projevům existence.

Kodex České televize [online]. 2. 7. 2003 [cit. 2008-05-10]. Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/ct/kodex/index.php>.

Příloha č. 7: Etický kodex časopisu TÝDEN

Redakce časopisu TÝDEN považuje za svůj základní cíl sloužit veřejnosti poskytováním informací o událostech, jež mají rozhodující význam pro život společnosti jako celku, ale i pro životy jednotlivců. Ze svobody tisku, jak jí rozumíme, vyplývá několik zásadních povinností: ptát se na činy vlády, parlamentu, prezidenta, ale i ostatních veřejných i soukromých institucí; vyvolávat diskusi o rozhodnutích volených i nevolených veřejně činných osob; a konečně udržovat právo jak na nepopulární názory, tak na možnost souhlasu s většinou.

Redakce časopisu TÝDEN si uvědomuje vliv, který média mají. Čím je tento vliv větší, tím oprávněnější jsou vysoké nároky na výkony žurnalistů; musí být přesné a srozumitelné, nestranné, citlivé, inteligentní. Proto jsme se rozhodli přijmout a zveřejnit tento podrobný redakční kodex. Nám umožní snazší orientaci při rozhodování uvnitř instituce, veřejnosti nabídne možnost lépe porozumět dilematům, jež ani v médiích nejsou jen černobílá. Navíc jsme přesvědčeni, že diskuse o etice médii nepatří pouze novinářům samotným. Média nepůsobí vně společnosti, naopak jsou její důležitou součástí. Spoludefinovat, co v médiích etické je a co není, musí také ti, kteří nikdy nepřekročili práh jakékoli redakce.

Přesnost

Redakce časopisu TÝDEN považuje za hlavní předpoklad naplňování svého cíle pravdivost. Pravdivostí se zde rozumí takový popis skutečnosti, při němž autor využil podle svého nejlepšího svědomí všech dostupných důvěryhodných zdrojů informací, které v daném čase byly k dispozici. Abychom zabránili chybám, kterým předejít lze, měli by si autoři časopisu TÝDEN klást tyto otázky:

- Důvěřujeme v nejvyšší možné míře faktům, které obsahuje náš článek? A důvěřujeme stejně tak i zdrojům, z nichž jsme tato fakta získali?
- Ověřili jsme klíčová fakta z několika na sobě nezávislých zdrojů?

- Ověřili jsme vzájemnou nezávislost těchto zdrojů?
- Citujeme své zdroje přesně a v kontextu?
- Citujeme anonymní zdroje? Jestliže ano, proč? Jsme připraveni veřejně obhájit důvod užití anonymních zdrojů?
- Využili jsme pro svůj text dokumentu, který nám předal anonymní zdroj? Věříme v pravost takového dokumentu? Jsme připraveni veřejně ospravedlnit jeho využití?
- Necharakterizovali jsme některé osoby, příslušníky menšin, ras, kultur či národů stereotypními přívlastky? Je náš popis přesný a odpovídá kontextu našeho článku? Nepodporujeme proces, v němž některá jména či slova paušálně nabývají negativních významů (například Rom, Vietnamec, Chánov, homosexuál)?
- Uvádíme všechna jména a funkce lidí, o nichž referujeme, správně?
- Je z textu jasné časové určení událostí?
- Odpovídá náš titulek faktům a obsahu článku, ke kterému se vztahuje? Pokud se chyby dopustíme, opravíme ji co nejrychleji. Osoby, které nás na chyby upozorní, musí být pozorně vyslechnuty.

Nestrannost a nepředpojatost

Redakce časopisu TÝDEN přikládá nestrannosti zásadní význam. V textech, které popisují události, aniž by je komentovaly, je náš vztah k politickým stranám a k ekonomickým subjektům neutrální Nejobecnějším rámcem jsou nám Ústava České republiky a Listia základních práv a svobod, nepodporujeme politické strany, ale pluralitní demokracii, nezávislé soudnictví, dodržování lidských práv, tržní hospodářství, sociální stát a právo občanů na rovný přístup k informacím. Nikdy bychom nezveřejnili (anebo naopak nezamlčeli) informaci proto, že se coby instituce chceme stát součástí politické soutěže; časopis TÝDEN nemá ambici hrát jinou roli než tu, která je popsána v úvodu.

Komentáře, analýzy, sloupky, názory externích spolupracovníků či recenze důsledně jako takové označujeme. Jejich autory vedeme k tomu, aby se vyhýbali apriorním hodnocením a svůj postoj k tématu podpořili důkladnou argumentací.

Při konkrétním rozhodování jsou pro redakci časopisu TÝDEN rozhodující tyto otázky:

- Pojali jsme náš text v takové šíři a hloubce, která odpovídá významu popisovaného problému a možnostem
- Udělali jsme vše pro to, abychom vykreslili všechny rysy popisované skutečnosti? Nevychází náš článek pouze z mínění jedné názorové skupiny? Nevytvořili jsme uměle dvě protichůdná, čenobílá hlediska?
- Dali jsme hlas všem skupinám, jichž se problém týká, a především těm, které náš text vystavuje do špatného světla? Pokud jsme takové dotčené osoby nenašli, anebo ony nechtěly případ komentovat, vysvětlili jsme v článku proč?
- Není skutečnost v našem textu překroucena použitím neodpovídajícího, příliš expresivního jazyka?

Různorodost - hlas menšin

Různorodost je nedílnou součástí zásad přesnosti a nestrannosti. Jelikož však nestrannost bývá vnímána především v politickém smyslu, redakce časopisu TÝDEN považuje za důležité rozšířit pomocí pojmu různorodost vnímání nestrannosti také o význam kulturní, náboženský, etnický či vůbec skupinový. Dodržovat zásady různorodosti znamená dávat hlas také "hlasově slabším", menšinám. Jsou s ní spojeny tyto závazné otázky:

- Hledáme pravdu pomocí skutečné pestrosti zdrojů, anebo užíváme paušalizace? Nenecháváme jednu jedinou osobu reprezentovat celou skupinu?

- Nedovolili jsme našim vlastním předsudkům, kulturní orientaci či sociálnímu postavení, aby ovlivnily výběr zdrojů a konečnou podobu textu?
- Jsme realističtí? Nejsou v textu pasáže, v nichž je ona pestrost zdrojů pouze formální, nadbytečná či stereotypní?

Soukromí

Redakce časopisu TÝDEN si uvědomuje, že úkol plně a pravdivě informovat veřejnost někdy naráží na další závazek, jejž by média měla ctít, totiž na závazek respektovat právo jednotlivce na soukromí. Střet těchto dvou závazků se netýká pouze informací o činnosti politiků, ale například nemocných AIDS, obětí trestných činů, obviněných ze spáchání trestného činu, mladistvých a podobně. Jelikož nelze kodifikovat obecná pravidla a je potřebné rozhodovat případ od případu, považujeme za nutné klást si před zveřejněním citlivých textů tyto otázky:

- Jaký vztah má informace o soukromí dotčeného k veřejnému zájmu? Má veřejnost právo znát ji? Potřebuje ji k občanskému rozhodování? Anebo pouze touží dozvědět se ji jako zajímavost?
- Jsou dotčení lidé součástí události náhodou, anebo z vlastního rozhodnutí? Jakou úroveň ochrany si zaslouží? Co jim může zveřejnění informace způsobit?
- Jak bychom se cítili, kdybychom se stali předmětem stejného přístupu?
- Nezveřejňujeme údaje ze soukromí jen proto, že nám je dotyčný vnutil, podsunul?
- Dokážeme před veřejností i před poškozenými plně ospravedlnit své rozhodnutí?

  Pokud hodnota informace ze soukromí kohokoli spočívá především v tom, že je "zajímavá", a nemá hlubokou souvislost se schopností dotyčného zodpovědně rozhodovat, vést stát, spravovat veřejné finance nebo podobně, časopis TÝDEN ji nezveřejní.

Fotografie

Redakce časopisu TÝDEN považuje obrazovou stránku za stejně důležitou jako část textovou. Proto se snaží aplikovat pro fotografie či jiná grafická zobrazení stejná pravidla jako pro články. Všechny publikované fotografie musí pravdivě reprezentovat realitu; stejně jako si píšící autor nesmí vymýšlet citace, fotograf nesmí zpětně rekonstruovat jakoukoli scénu a vydávat ji za "skutečnou". Pokud použijeme takovou ilustrační fotografii, kterou by mohl čtenář snadno vnímat jako fotografii reportážní, vždy ji za ilustrační označíme. Stejně tak, pokud využíváme například na obálkách možností digitální úpravy fotografií či montáže, čtenáře na to upozorníme na příslušné straně časopisu.

Redakce časopisu TÝDEN si uvědomuje, že i fotografie mohou stranit, případně zraňovat. K textům o veřejně činných osobách, pokud možno, nevyužíváme stylizovaných portrétů politiků - jak přebírají vyznamenání, podepisují prohlášení nebo čtou dokument. Zveřejňujeme-li fotografie mrtvých těl, obětí trestných činů, pachatelů či vážně nemocných lidí, činíme tak po zvážení všech etických souvislostí.

Fotografové časopisu TÝDEN by si měli klást tyto otázky:

- Nenarušujeme nepřiměřeně soukromí fotografovaného? Jestliže ano, existuje k tomu řádný důvod?
- Není fotografovaná situace natolik soukromým momentem bolesti a utrpení, že veřejnost nemá právo ji poznat?
- Sděluje fotografie přesně to, co má? Není možné získat přesnější?
- Nezkresluje vizuální efektnost zvoleného záběru skutečnost?
- Jednáme s objekty našich fotografií citlivé a s účastí? Odpovědní (obrazoví) redaktoři si pak musí klást tyto otázky:
- Potřebujeme více informací o kontextu, který je s fotografií spojen?
- Nemění konkrétní využití fotografie - včetně textového popisku - její původní sdělení?

- Jaké jsou etické a právní otázky, které by mohlo zveřejnění fotografie vyvolat?
- Jak bychom reagovali, kdybychom se sami ocitli na téže publikované fotografii?
- Existují jiné možnosti, jak vyjádřit totéž, a přitom zmenšit možné negativní následky pro dotčené jednotlivce?
- Nepředstavuje zveřejněná fotografie pouze prosazení zájmů fotografovaného?
- Dokážeme veřejně ospravedlnit způsob našeho rozhodování?

Otevřenost

Redakce časopisu TÝDEN plně uznává, že jakýkoli podvod, byť by vedl k získání informací, snižuje důvěru veřejnosti v jeho poslání. Redaktoři TÝDNE proto nesmějí při sběru faktů nebo při rozhovorech s lidmi skrývat svou profesní totožnost. Lidé, kteří jsou autory TÝDNE osloveni, musí vědět, že jejich komentář může být publikován. Není přípustné ani nahrávání telefonního rozhovoru bez jasné domluvy s dotazovaným. Aby časopis TÝDEN učinil výjimku a použil informace získané na základě skrytého jednaní, musela by být naplněna tato kritéria:

- Informace by měly životní důležitost, ať už pro stát nebo pro ohroženého jednotlivce. Poukazovaly by například na systémové selhání na nejvyšší úrovni.
- Všechny otevřené pokusy o získání informací předtím selhaly.
- Autoři budou ochotni ve svém textu odkrýt svou metodu a budou schopni ji ospravedlnit.
- Všichni, kteří jsou účastni rozhodovacího procesu, zváží:
  - krátkodobé i dlouhodobé následky takového jednání;
  - vliv na důvěryhodnost žurnalistiky;
  - skutečnou motivaci;
  - právní důsledky takovéto akce,
  - konzistentnost činu a jeho zdůvodnění.

Vztah mezi redaktorem a zdrojem informací

Každý člen redakce časopisu TÝDEN je povinen reprezentovat svou instituci slušným, nikoli agresivním jednáním. TÝDEN souhlasí s názorem, že k důvěryhodné žurnalistické práci patří jasná identifikace informačních zdrojů.

Někdy se ovšem stane, že autor musí při sběru informací zaručit, že svůj zdroj neprozradí. Obecné lze říci, že tento postup je možný pouze při ochraně relativně bezmocných, při ohrožení bezpečnosti dotyčného, anebo při ochraně těch, kteří by mohli ztratit firemní či institucionální pozici, nebo dokonce zaměstnání vůbec. V každém případě považujeme za nutné dodržovat tato pravidla:

- Dříve než někomu slíbíme utajení, pokusíme se získat stejnou informaci ze zdroje, který je ochoten být citován.
- Neposkytneme anonymitu k nekonkrétnímu osočování jednotlivců nebo organizací.
- Zvážíme, jaké jsou motivy zdroje, který je sdílný jen potud, pokud není jmenován.
- Pokud jednou nevyzrazení slíbíme, slib bezpodmínečně dodržíme.
- V každém textu, který nejmenovaný zdroj využívá, řádné vysvětlíme, proč jej udržujeme v anonymitě a odkud zhruba pochází. Autoři časopisu TÝDEN rovněž musí jednat citlivě se zdroji emocionálními, anebo naivními. Novinář nemá těžit z nezkušenosti lidí, kteří nejsou na styk s médii zvyklí.

Konflikt zájmů

Redakce časopisu TÝDEN si uvědomuje, že jejím prvořadým úkolem je sloužit veřejnosti pravdivými informacemi. V případě konfliktu zájmů musí tento výsostný úkol vždy dostat přednost před ostatními, rovněž oprávněnými cíli:

- před snahou o ekonomický zisk;
- před snahou o konkurenceschopnost na trhu;
- před snahou postarat se ekonomicky a sociálně o své zaměstnance.

Zatímco vydavatel časopisu TÝDEN se zavazuje k přísnému oddělení obchodní a inzertní politiky od chodu vlastní redakce (což se formálně projevuje důsledným označováním veškeré placené reklamy a textů "public relations"), z podobných důvodů mají žurnalisté časopisu TÝDEN zakázáno být aktivní v politické straně, pracovat na krátkodobou smlouvu pro vládu, radnice a další organizace s nimi spojené či pro jakoukoli významnou průmyslovou, obchodní nebo finanční společnost. Každý autor je pak povinen neustále zvažovat možný vliv závazků plynoucích z:
- členství v rozličných, byť nepolitických organizacích či zájmových uskupeních;
- přátelských a jiných blízkých vztahů;
- vlastních i rodinných finančních investic.

Pokud budou členové redakce vystaveni prokazatelnému nátlaku, kterým se politické, ekonomické či jiné zájmové subjekty pokusí ovlivnit nestrannost listu, časopis TÝDEN bude o takových pokusech informovat. Všichni zaměstnanci mají zakázáno přijímat od svých zdrojů, spolupracovníků či institucí jakékoli dary, ať již v podobě finanční nebo věcné. Pokud se týká společného cestování (například při zahraničních cestách prezidenta či premiéra), vedení redakce zváží případ od případu možný špatný vliv na důvěryhodnost listu. Pokud bude cestu redaktora jakákoliv instituce či organizace sponzorovat, časopis TÝDEN tuto informaci na konci každého příslušného článku zveřejní.

Plagiátorství

Ačkoli se v českých médiích setkáváme denně s necitovanými, a přesto opsanými informacemi nebo myšlenkami, redakce časopisu TÝDEN považuje tyto praktiky za nepřípustné. Plagiátorství chápeme jako krádež cizího

duševního vlastnictví, jež snižuje důvěryhodnost novinářského poslání. Autoři časopisu TÝDEN by proto měli zvážit nad každým svým textem následující otázky:

- Připsali jsme pečlivě všechny informace nebo myšlenky, které nejsou naše, jejich skutečným autorům?
- Citujeme podle svých poznámek, anebo z paměti? A pokud z paměti, jsme si jisti, že jsme to, co píšeme, neslyšeli od nikoho jiného?
- Jsou myšlenky, které rozvíjíme, natolik odlišné od čehokoli, co jsme četli, aby čtenáři mohli poznal rozdílmezi naším autorstvím a osobitostí autorů v jiných médiích?
- Známe texty jiných autorů na stejné téma natolik dobře, abychom se nedopuslili plagiátorství nevědomě?

Veřejná vystoupení a externí spolupráce

Časopis TÝDEN považuje tento kodex za závazný nikoli jen pro vlastní tištěné a Internertové vydání, ale i pro všechna další veřejná vystoupení členů redakce v rozhlase, televizi či kolegiálních tištěných médiích. Všichni zaměstnanci časopisu TÝDEN musí v ostatních médiích vystupovat pod svým pravým jménem - a pod hlavičkou časopisu.

Časopis TÝDEN přijímá tento dokument v druhé půli roku 1998, kdy můžeme konstatovat: Žádná závažnější debata o etice médií dosud v České republice nevznikla. Kritické hlasy se ozývaly zejména ze strany politiků - a proti takovým útokům se média pochopitelně jen brání. Co ovšem hrozí? Ve společnosti, která chrání svobodu projevu, může se stát žurnalistou každý; vzdělanec i ignorant, pravdomluvný i lhář, odborník i grafoman. Pokud se média nechopí role tvůrců normy, nebude nikdy s čím srovnávat. Neutrpí tím pouze žurnalistika, ale především celá společnost. Časopis TÝDEN se zveřejněním tohoto textu vystavuje značnému riziku: Uděláme-li chybu, každý

může říci, že jsme nevyhověli vlastním měřítkům. Jsme si však jisti, že naše důvěryhodnost a veřejná diskuse o médiích za to stojí.

Karel Hvížďala, Petr Busta, Michal Růžička, Zdeněk Procházka, Vladimír Nagaj říjen 1998

(Poznámka: Při tvorbě tohoto textu jsme vycházeli ze současných etických kodexů několika desítek evropských i amerických médí, z etického kodexu americké Společnosti profesionálních žurnalistů a z těchto knih: Doing Ethics in Journalism autorů Blacka, Steelea a Barneye, vydané v Bostonu v roce 1995, a Media Ethics autorů Christianse, Rotzolla a Facklera, vydané v New Yorku roku 1991.)

HVÍŽDALA, Karel, et al. Etický kodex časopisu týden. *Česká škola* [online]. © 1998 [cit. 2008-05-07]. Dostupné z <http://ceskaskola.cz/Files/Download/kodex.htm>. ISSN 1213-6018.

Příloha č. 8: Návštěvnost internetových portálů v prosinci 2007

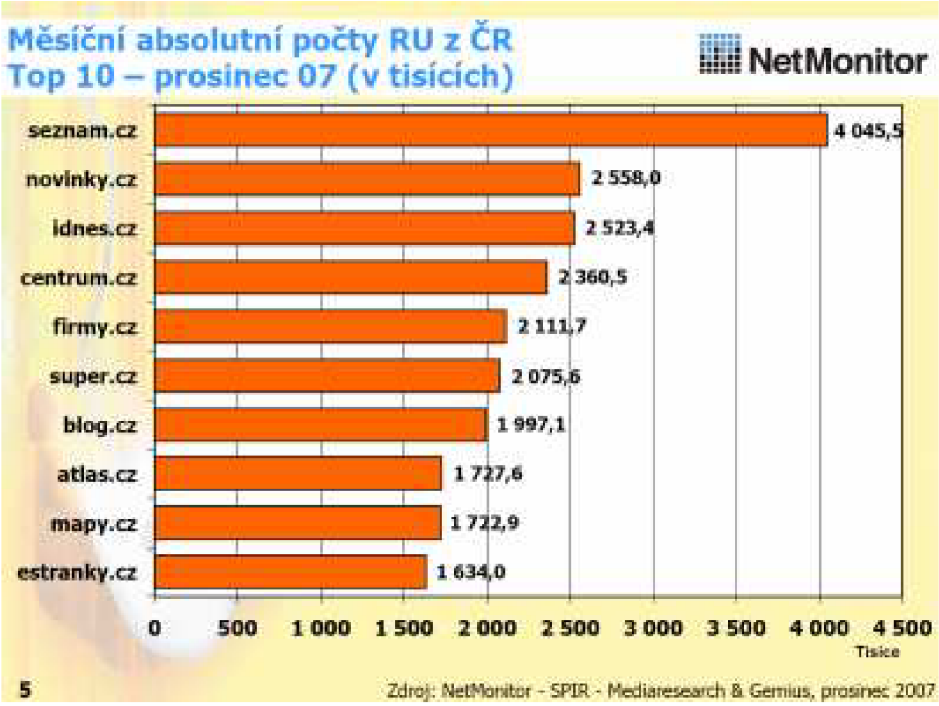

Příloha č. 9: Čtenost celostátních deníků v druhé pol. r. 2007